

**PROGRAM
POMOCY DZIECKU i RODZINIE
W POWIECIE OLECKIM
NA LATA 2011 - 2015**

Olecko 2011

Spis treści

Wstęp

- I. PODSTAWY PRAWNE**
- II. DIAGNOZA W ZAKRESIE UDZIELONEJ POMOCY
DZIECIOM, MŁODZIEŻY I RODZINOM Z POWIATU
OLECKIEGO**
- III. INFRASTRUKTURA POWIATU OLECKIEGO W ZAKRESIE
POMOCY DZIECKU I RODZINIE**
- IV. CELE I SPOSÓB REALIZACJI PROGRAMU:**
  - 1. Cel główny**
  - 2. Cele szczegółowe**
  - 3. Sposób realizacji**
- V. ADRESACI PROGRAMU**
- VI. REALIZATORZY PROGRAMU**
- VII. PRZEWIDYWANE EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU**
- VIII. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA**
- IX. SPOSÓB MONITOROWANIA**

WSTĘP

Rodzina stanowi naturalne środowisko wychowawcze dla dziecka w każdym okresie jego rozwoju. Dlatego też należy przede wszystkim wspierać ją w taki sposób, aby mogła prawidłowo wykonywać swoje funkcje. Tylko rodzina wydolna wychowawczo zapewnia odpowiednie warunki rozwoju dziecka. Działania na rzecz rodziny powinny być zróżnicowane w zależności od natężenia i rodzaju problemów występujących w danym środowisku rodzinnym. Należy pamiętać, że różnych form wsparcia i pomocy oczekują rodziny z problemami bezrobocia, bezdomności, zagrożenia ubóstwem, patologią, czy też niewydolnością wychowawczą. Pomoc skierowana na rodzinę powinna służyć odbudowie i podtrzymaniu jej umiejętności uczestniczenia w życiu społeczności lokalnej i prawidłowym pełnieniu ról społecznych.

Głównym zadaniem pomocy społecznej jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie same pokonać. Zadanie to stanowi jeden z ważniejszych celów rozwiązywania problemów społecznych, które już z założenia kładzie nacisk na aktywizowanie jednostek, rodzin, grup i środowisk lokalnych. Podobnie jak w przypadku innych problemów społecznych niska efektywność działań pomocowych skierowanych do rodzin dysfunkcyjnych wynika często z rozproszenia działań pomiędzy różnymi instytucjami, w tym stosowania metod uzależniających od pomocy i uzyskiwania rezultatu pogłębiania się dysfunkcji, a także przyznawania pomocy finansowej bez wystarczającego wykorzystania innych, niewymiernych form wsparcia, np. pracy socjalnej i innego poradnictwa specjalistycznego.

Budowanie systemu pomocy dziecku i rodzinie oraz tworzenie kompleksowego systemu wsparcia powinno zakładać takie cele jak:

- 1) wczesna profilaktyka poprzez rozwój różnych form wsparcia, m.in. poradnictwa, terapii i edukacji rodzin,
- 2) tworzenie placówek wsparcia dziennego takich jak: świetlice terapeutyczne i środowiskowe,
- 3) wspieranie rodzin dysfunkcyjnych i pomoc w rozwiązywaniu ich problemów,
- 4) rozwój zastępczej opieki rodzinnej poprzez pozyskiwanie i tworzenie niespokrewnionych i zawodowych niespokrewnionych rodzin zastępczych,

5) rozszerzanie form wsparcia w wielofunkcyjnej placówce opiekuńczo- wychowawczej w powiecie oleckim.

Należy także pamiętać, że zamiast zastępować rodzinę w pełnieniu funkcji opiekuńczo- wychowawczej, trzeba ją wspierać i wspomagać tak, aby przywrócić jej prawidłowe funkcjonowanie. W przypadku dzieci pozostających w opiece zastępczej należy podejmować pracę z rodzicami biologicznymi, aby ich dzieci jak najszybciej mogły powrócić do środowiska rodzinnego.

W/w cele i działania są możliwe do realizacji przy współpracy z wieloma instytucjami takimi jak: ośrodki pomocy społecznej, szkoły, poradnia psychologiczno – pedagogiczna, policja, kościół, organizacje pozarządowe działające na rzecz dziecka i rodziny, sąd, służba zdrowia. Programy w zakresie pomocy dziecku i rodzinie były już realizowane w latach 2003-2005 oraz 2006-2010 i w większości osiągnięto przewidywane efekty, w tym np. przekształcenie Domu Dziecka w Olecku w placówkę wielofunkcyjną, utworzenie mieszkań chronionych przy PCPR, Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie i Ośrodka Interwencji Kryzysowej przy PCPR, rozwój specjalistycznego poradnictwa, grup wsparcia, grup terapeutyczno – edukacyjnych, pozyskiwanie, szkolenie oraz doposażenie rodzin zastępczych itp.

W celu dalszego wspierania rodzin z powiatu oleckiego i pozyskiwania na ten cel środków z zewnątrz niezbędne było opracowanie programu na kolejne lata. Program został opracowany przez pracowników Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Olecku – Dział Pomocy Dziecku i Rodzinie na podstawie zebranych informacji oraz współpracy z instytucjami działającymi na rzecz pomocy dziecku i rodzinie.

I. PODSTAWY PRAWNE:

Działania w zakresie opieki nad dzieckiem i rodziną, w tym zadania zapisane w niniejszym Programie, podejmowane są i realizowane w oparciu o następujące przepisy i dokumenty:

- 1) ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
- 2) rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 4 czerwca 2010 r. w sprawie rodzin zastępczych,
- 3) rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 23 grudnia 2004 r. w sprawie udzielenia pomocy na usamodzielnienie, kontynuowanie nauki oraz zagospodarowanie,

- 4) rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 października 2007 r. w sprawie placówek opiekuńczo- wychowawczych,
- 5) Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2003 -2015.

II. DIAGNOZA W ZAKRESIE UDZIELONEJ POMOCY DZIECIOM, MŁODZIEŻY I RODZINOM Z POWIATU OLECKIEGO:

Na terenie powiatu oleckiego wykorzystywane są różnorodne formy wspierające dziecko i rodzinę w różnych aspektach, począwszy od pomocy w środowisku lokalnym świadczonej przez samorzady gminne, organizacje pozarządowe i inne instytucje wspierające rodzinę i młodzież, różne formy rehabilitacji dla dzieci niepełnosprawnych, poprzez formy samopomocy na szczeblu powiatowym, aż do rodzinnej i instytucjonalnej opieki zastępczej, czyli rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo – wychowawczych, realizowanej przez samorząd powiatowy.

Tab. 1. Liczba rodzin z terenu powiatu oleckiego objętych pomocą ze względu na potrzebę ochrony macierzyństwa oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego wg stanu na dzień 31.12.2010r.:

Ośrodki pomocy społecznej:	Liczba rodzin, którym udzielono świadczeń z powodu:	
	potrzeby ochrony macierzyństwa	bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego:
MOPS w Olecku	102	112
GOPS w Kowalach Oleckich	4	37
GOPS w Świętajnie	13	72
GOPS w Wieliczkach	5	12
Ogółem w powiecie oleckim:	124	233

Tab. 2. Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych na terenie powiatu oleckiego wg stanu na dzień 31.12.2010r.

<i>TYPY RODZIN</i>	<i>LICZBA RODZIN</i>	<i>LICZBA DZIECI</i>
Rodziny zastępcze spokrewnione z dzieckiem	<i>42</i>	<i>59</i>
Rodziny zastępcze niespokrewnione z dzieckiem	<i>4</i>	<i>6</i>
Zawodowe niespokrewnione z dzieckiem rodziny zastępcze	<i>5</i>	<i>19</i>
Ogółem:	<i>51</i>	<i>84</i>

W w/w rodzinach w 2010 r. umieszczonych było 9 dzieci z terenu innych powiatów, natomiast 3 dzieci z naszego powiatu było umieszczonych w rodzinach zastępczych na terenie innych powiatów.

Liczba wychowanków umieszczonych w placówkach opiekuńczo wychowawczych:

Wg stanu na dzień 31.12.2010 r. w Domu im Janusza Korczaka w Olecku przebywało 44 dzieci, w tym 16 z dzieci z terenu innych powiatów. Dzieci z naszego powiatu nie były umieszczane w placówkach na terenie innych powiatów.

Liczba usamodzielnianych wychowanków pochodzących z powiatu oleckiego kontynuujących naukę wg stanu na dzień 31.12.2010r.:

- opuszczających rodziny zastępcze – 34,
- opuszczających placówki – 26,

Ogółem: 60 wychowanków

III. INFRASTRUKTURA POWIATU OLECKIEGO W ZAKRESIE POMOCY DZIECKU I RODZINIE – wg stanu na dzień 31.12.2010r.:

1. Dom im. Janusza Korczaka w Olecku – placówka wielofunkcyjna
2. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Olecku
3. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kowalach Oleckich

4. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Świątajnie
5. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wieliczkach
6. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Olecku
7. Powiatowy Urząd Pracy w Olecku
8. Ośrodek Interwencji Kryzysowej przy PCPR w Olecku
9. Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie przy PCPR w Olecku
10. Mieszkania Chronione przy PCPR w Olecku
11. Dom Pomocy Społecznej „Zacisze” w Kowalach Oleckich
12. Dom Pomocy Społecznej „Jaśki” Olecko Kolonia 4
13. Punkt Konsultacyjno - Informacyjny dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Olecku
14. Poradnia Terapii Uzależnienia od Alkoholu, Narkotyków i Współuzależnienia w Olecku
15. Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Olecku
16. Punkt Konsultacyjny dla Osób Uzależnionych w Świątajnie
17. Środowiskowy Dom Samopomocy w Olecku
18. Środowiskowy Dom Samopomocy w Kowalach Oleckich
19. Warsztat Terapii Zajęciowej w Olecku
20. Młodzieżowy Klub Integracji Społecznej przy PCPR w Olecku
21. Młodzieżowy Klub Integracji Społecznej przy Internacie ZSLiZ w Olecku
22. Środowiskowe Ognisko Wychowawcze „Puchatek” TPD przy Szkole Podstawowej Nr 1 w Olecku
23. Świetlica Środowiskowo – Wychowawcza Parafialny Oddział Akcji Katolickiej przy Parafii NMP Królowej Polski w Olecku
24. Świetlica Socjoterapeutyczna „Krag” w Olecku
25. Świetlica Socjoterapeutyczna „Krag 2” w Judzikach
26. Świetlica Wiejska „Kukowina” w Kukówku, gm. Świątajno
27. Świetlica Wiejska w Pietraszach, gm. Świątajno
28. Świetlica Socjoterapeutyczna w Świątajnie
29. Klub Integracji Społecznej w Olecku
30. Klub Integracji Społecznej w Świątajnie
31. Klub Integracji Społecznej w Wieliczkach
32. Katolicka Poradnia Rodzinna przy Parafii Podwyższenia Krzyża Świętego w Olecku
33. Rodziny zastępcze funkcjonujące na terenie powiatu

34. Koła „Caritas” przy parafiach na terenie powiatu
35. Stowarzyszenie „Otwarte Drzwi” w Olecku
36. Stowarzyszenie „Dać Nadzieję” przy Środowiskowym Domu Samopomocy w Olecku
37. Stowarzyszenie Rodziców Osób Niepełnosprawnych i Osób Wspierających przy Warsztacie Terapii Zajęciowej w Olecku
38. Stowarzyszenie „MOTYLE” przy Domu im. Janusza Korczaka w Olecku
39. Stowarzyszenie Pomocy Społecznej i Ochrony Zdrowia im. Św. Łukasza Olecko Kolonia 4
40. Stowarzyszenie „Pomocna Dłoń” w Kowalach Oleckich
41. Centrum Edukacji przy Środowiskowym Domu Samopomocy w Olecku
42. Niepubliczna Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna przy ŚDS w Olecku
43. Ośrodek Szkolno-Wychowawczy Dla Dzieci Głuchych im. Św. Filipa Smaldone w Olecku
44. Szkolny Klub Sportowy Niesłyszących OLIMPIJCZYK w Olecku
45. Stowarzyszenie Wspierania Szkół i Placówek z Oddziałami Integracyjnymi „POMARAŃCZA” w Olecku
46. Grupy samopomocowe

IV. CELE I SPOSÓB REALIZACJI PROGRAMU:

1. CEL GŁÓWNY:

Prawidłowo funkcjonująca rodzina – skuteczne przeciwdziałanie pogłębianiu się kryzysów i narastaniu problemów w rodzinie

2. CELE SZCZEGÓŁOWE:

1. Promocja prawidłowo funkcjonującej rodziny.
2. Rozwój form wsparcia dla dzieci i młodzieży.
3. Rozwój zastępczych form opieki nad dzieckiem.
4. Doskonalenie zawodowe kadr jednostek pomocy społecznej i innych podmiotów w zakresie pomocy dziecku i rodzinie.

3. SPOSÓB REALIZACJI:

3.1. Promocja prawidłowo funkcjonującej rodziny:

Działania:

- 1) działania profilaktyczne mające na celu zapobieganie zagrożeniom prawidłowego rozwoju dziecka i funkcjonowania rodziny w środowisku poprzez m.in. poradnictwo rodzinne, prowadzenie oddziaływań profilaktycznych w szkołach, placówce wielofunkcyjnej, świetlicach socjoterapeutycznych i innych placówkach wsparcia dziennego funkcjonujących na terenie powiatu, a także prowadzenie zajęć w szkołach przygotowujących do życia w rodzinie oraz prowadzenie „Szkoły dla Rodziców”, wspieranie rodziców w wypełnianiu przez nich funkcji opiekuńczo-wychowawczych poprzez porady psychologiczne, prawne, socjalne, terapeutyczne, pedagogiczne,
- 2) promowanie wartości rodziny wśród lokalnej społeczności poprzez audycje, ulotki, artykuły w: prasie, radiu, telewizji, Internecie, a także organizowanie imprez rodzinnych, konferencji itp.

3.2. Rozwój form wsparcia dla dzieci, młodzieży, rodziców:

Działania:

- 1) rozwój sieci placówek wsparcia dziennego (świetlice socjoterapeutyczne, kluby, ogniska wychowawcze, grupy wsparcia dla dzieci i młodzieży),
- 2) utworzenie Powiatowego Punktu Poradnictwa dla Młodzieży,
- 3) ułatwienie dostępu do usług opiekuńczych dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej,
- 4) utworzenie i prowadzenie młodzieżowych grup wsparcia,
- 5) rozwój wolontariatu na rzecz pomocy dzieciom i młodzieży,
- 6) wspieranie procesu usamodzielnienia wychowanków pieczy zastępczej poprzez m.in.:
  - pomoc w uzyskaniu odpowiedniego standardu warunków życia, w tym dofinansowanie wyposażenia mieszkań,
  - prowadzenie zajęć psychoedukacyjnych dla młodzieży,
  - dofinansowywanie szkoleń rozwijających umiejętności wychowanków oraz podnoszących ich kwalifikacje zawodowe niezbędne w efektywnym procesie usamodzielnienia,
  - prowadzenie funkcjonujących mieszkań chronionych oraz ich wyposażanie, a także tworzenie nowych mieszkań chronionych i ich wyposażanie,

- 7) pomoc i wsparcie wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych poprzez:
- utworzenie placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży,
  - podnoszenie jakości świadczonych usług w Domu im. Janusza Korczaka w Olecku,
  - rozszerzanie form wsparcia w placówce poprzez prowadzenie grup terapeutyczno – edukacyjnych i warsztatów dla wychowanków oraz rodziców biologicznych w celu ograniczenia ich nieprawidłowych zachowań oraz umożliwienia powrotu wychowanków do domu rodzinnego,
  - rozwój wolontariatu w Domu im. Janusza Korczaka w Olecku,
- 8) organizowanie pomocy dla rodzin z małoletnimi dziećmi w sytuacjach kryzysowych wynikających z bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych poprzez m.in. wsparcie psychologiczne, prawne, socjalne, terapeutyczne, pedagogiczne oraz tworzenie i wspieranie grup wsparcia, grup terapeutycznych, edukacyjnych itp.,
- 9) pomoc i wsparcie wychowanków rodzin zastępczych poprzez prowadzenie grup terapeutyczno – edukacyjnych, warsztatów dla wychowanków oraz rodziców biologicznych w celu ograniczenia ich nieprawidłowych zachowań oraz umożliwienia powrotu wychowanków do domu rodzinnego.

3.3. Rozwój zastępczych form opieki nad dzieckiem:

Działania:

- 1) pozyskiwanie kandydatów na rodziny zastępcze poprzez akcje promujące ideę rodzicielstwa zastępczego i szkolenie kandydatów na rodziny zastępcze,
- 2) tworzenie zawodowych niespokrewnionych z dzieckiem rodzin zastępczych: wielodzietnych, specjalistycznych i o charakterze pogotowia rodzinnego, w tym m.in. szkolenie, dofinansowywanie wynagrodzeń i wyposażenie w niezbędny sprzęt nowopowstałych rodzin,
- 3) wspieranie istniejących niespokrewnionych rodzin zastępczych (zawodowych i niezawodowych) poprzez organizowanie specjalistycznych szkoleń, dofinansowywanie zajęć pozalekcyjnych dla wychowanków, wyposażenie mieszkań rodzin zastępczych,
- 4) tworzenie całodobowych placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego oraz wspieranie ich poprzez organizowanie specjalistycznych szkoleń, a także dofinansowywanie wyposażenia w niezbędny sprzęt, a także dofinansowywanie zajęć pozalekcyjnych dla wychowanków,
- 5) prowadzenie grup wsparcia dla rodzin zastępczych,

- 6) zapewnienie opieki dziecku całkowicie pozbawionemu opieki rodzicielskiej poprzez utworzenie Ośrodka Adopcyjno – Opiekuńczego lub zlecenie zadań z zakresu przysposobienia innemu podmiotowi.

3.4. Doskonalenie zawodowe kadr pomocy społecznej i innych podmiotów w zakresie pomocy dziecku i rodzinie:

Działania:

- 1) podnoszenie oraz doskonalenie umiejętności kadr jednostek pomocy społecznej i innych współpracujących z nimi podmiotów w zakresie pomocy dziecku i rodzinie poprzez organizowanie i prowadzenie szkoleń,
- 2) doradztwo metodyczne dla kierowników i pracowników jednostek pomocy społecznej z terenu powiatu oleckiego.

V. ADRESACI PROGRAMU:

- 1) rodziny biologiczne,
- 2) rodziny zastępcze,
- 3) placówki opiekuńczo – wychowawcze,
- 4) usamodzielniani wychowankowie rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych i innych placówek, o których mowa w art.88 ustawy o pomocy społecznej,
- 5) osoby znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej i niedostosowane społecznie.

VI. REALIZATORZY PROGRAMU:

Koordinator: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Olecku

Partnerzy:

- 1) Dom im. Janusza Korczaka w Olecku
- 2) Powiatowy Urząd Pracy w Olecku
- 3) Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Olecku
- 4) Sąd Rejonowy w Olecku - kuratela sądowa
- 5) Komenda Powiatowa Policji w Olecku
- 6) Organizacje pozarządowe
- 7) Lokalne media
- 8) Ośrodki pomocy społecznej z terenu powiatu oleckiego
- 9) Szkoły

- 10) Ośrodki kultury
- 11) Wolontariusze
- 12) Służba zdrowia
- 13) Kościół
- 14) Sponsorzy

VII. PRZEWIDYWANE EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU:

1. Zwiększenie świadomości społeczności lokalnej odnośnie wartości rodziny.
2. Zwiększenie dostępności do usług w zakresie poradnictwa specjalistycznego, w tym rodzinnego.
3. Wzmocnienie więzi rodziny i poprawa funkcjonowania rodzin.
4. Podniesienie świadomości rodziców w zakresie odpowiedzialności za wychowanie dzieci.
5. Wzmocnienie systemu wsparcia dla rodzin zagrożonych bezradnością opiekuńczo – wychowawczą.
6. Zwiększenie przepływu informacji koniecznych do zdiagnozowania problemu i możliwości jego rozwiązania oraz wzmocnienie systemu współpracy z podmiotami działającymi na rzecz dziecka i rodziny.
7. Zwiększenie ilości placówek opiekuńczo-wychowawczych wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży.
8. Zmniejszenie liczby dzieci przebywających w całodobowych placówkach opiekuńczo – wychowawczych i rodzinach zastępczych.
9. Podniesienie jakości świadczonych usług w zakresie pomocy dziecku i jego rodzinie.
10. Ułatwienie dostępności do szkoleń dla szerszej grupy kadry pomocy społecznej.

VIII. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA:

- 1) samorząd województwa,
- 2) samorząd powiatu,
- 3) samorząd gminy,
- 4) administracja rządowa (Ministerstwo, Wojewoda),
- 5) organizacje pozarządowe,
- 6) środki zewnętrzne, w tym fundusze strukturalne,

7) inne podmioty/partnerzy działań,

8) inne.

IX. SPOSÓB MONITOROWANIA:

Monitorowanie „Programu Pomocy Dziecku i Rodzinie w Powiecie Oleckim na lata 2011 – 2015” odbywać się będzie na podstawie sporządzanej sprawozdawczości z wykonania zadań oraz analizy zbieranych informacji nt. realizacji kierunków działań ujętych w Programie. Informacje te przedkładane będą Radzie Powiatu w corocznym sprawozdaniu z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Olecku.

PRZEWODNICZĄCY
Rady Powiatu
Wacław Sapięha

